

MILOSTIVÝ ČAS I.

František Dancák

František Dancák

M i l o s t i v ý č a s

(Kázne od Nedele o mýtníkovi a farizejovi do Vel'kej noci)

I.

2023

Autor:

PaedDr. František Dancák

Milostivý čas I.

© Sven Dancak

Nihil obstat: ThLic. Miroslav Dancák

Jazyková úprava: Mgr. Valéria Juríčková

Imprimatur udelené J. E. Msgr. Jánom Hirkom,
Prešovským sídelným biskupom pod číslom 1588/2000.

Prvé elektronické vydanie

Vydal: FILOKALIA

ISBN 978-80-8233-214-1

Nedeľa o mýtnikovi a farizejovi - I.

Lk 18, 10-14

Nedeľou o mýtnikovi a farizejovi nás začína svätá Cirkev pripravovať k veľkému pôstu. V tú nedeľu nám predkladá k čítaniu toto podobenstvo:

„Dvaja ľudia vstúpili do chrámu modliť sa. Jeden bol farizej, druhý mýtnik. Farizej sa postavil a takto sa v sebe modlil: «Bože, ďakujem ti, že nie som ako ostatní ľudia: vydierači, nespravodlivci, cudzoložníci alebo aj ako tento mýtnik. Postím sa dva razy do týždňa, dávam desiatky zo všetkého, čo mám.» Mýtnik stál celkom vzadu a neodvážil sa ani oči zdvihnúť, ale bil sa do prs a hovoril: «Bože, buď milostivý mne hriešnemu.» Hovorím vám: tento odišiel domov ospravedlnený, a nie tamten. Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa poníža, bude povýšený.“ (Lk 10, 10-14).

Podstatou pôstu je pokora. S mýtnikom, pokorným a nesmelým, klaniame sa aj my Božskému Spasiteľovi. Porovnáваме svoje nedostatky a slabosti, a potom zisťujeme, že niet v nás mnoho, s čím by sme sa mohli chváliť pred Bohom. Už žalmista sa sťažuje: „Zo všetkých strán sa na mňa kopia nespočetné pohromy, opantalo ma toľko hriechov, že nemám o nich prehľadu. A je ich viac, než mám vlasov na hlave, až mi z toho srdce zamiera“ (Ž 40, 13). Toto si iste uvedomoval aj mýtnik, preto jeho vyznanie: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu“, je vyjadrením vnútra jeho duše. Preto jeho pokora je pravdivá a úprimná.

Mnohým z nás je známy 30-dielny televízny seriál *Tridsať prípadov majora Zemana*. Tiež popularita, ktorú si získal hlavný predstaviteľ tohto seriálu, herec Vladimír Brabec. Na otázku novinára, ako „chuti“ popularita, Vladimír Brabec odpovedal: „Niekedy je na škodu; človek musí zostať pri zemi.“

Bez poníženosti človek nemôže byť šťastný, ani spasený. K tejto čnosti nás volá Pán slovami: „Ak sa neobrátite a nebudete ako deti, nevojдете do nebeského kráľovstva.“ (Mt 18, 3). Bez pokory je neplodné ani pokánie, chudoba, apoštolát, ba ani Bohu zasvätený kňazský či rehoľný život. Pýcha môže vážne ohroziť dušu. Aj Lucifer bol čistý, ale pyšný. Práve to bolo príčinou jeho strašného pádu... Čím vyššie miesto zaujíname, čím dokonalejší život vedieme, čím významnejšiu úlohu nám Boh zveril v živote, tým viac sa máme ponížovať. Aj „najväčší svätí pred Bohom sú pred sebou najmenší; a čím sú slávnejší, tým väčšia je ich pokora“, hovorí Tomáš Kempenský (O nasledovaní Krista, II., 10, 17).

Sv. Tomáš Akvinský hovorí, že ten, kto je citlivý, keď ním pohrdajú, je veľmi ďaleko od dokonalosti, - aj keby robil zázraky... Kto sa považuje za najväčšieho hriešnika na svete, ale sa hnevá, keď ním druhí pohrdajú, je pokorný len ústami, nie však srdcom.

O sv. Františkovi Borgiášovi sa hovorí, že raz na ceste pred kláštorom upratoval blato. Prišiel k nemu mladý šľachtic s prosbou, aby ho uviedol k sv. Františkovi, že sa chce stať rehoľníkom. „Hneď - odpovedal svätec - ale najprv mi pomôž!“ Mladík neváhal a ochotne pomohol. Potom sa mu svätec dal spoznať a rád ho prijal do kláštora, pretože jeho pokora bola známkou Božieho povolania. Naozaj, ako to píše Tomáš Kempenský: „V Bohu založení a upevnení nemôžu byť pyšní“ (O nasledovaní Krista, II., 10, 19).

Stalo sa pri jednej slávnostnej recepcii, že bývalý nemecký kancelár Otto Bismarck (1815-1895) dostal miesto až kdesi na konci stola. Nejaká významná dáma sa domnievala, že by sa mu za to mali ospravedlniť. Na to Bismarck povedal: „Buďte bez starosti. Kde sedím ja, tam je vždy prvé miesto.“

Snáď aj my takto niekedy rozmýšľame, keď sa nám zdá, že na nás zabúdajú. Nebuďme smutní. Hlavné je, aby sme sa dostali do šťastnej večnosti. Taká pokora a poníženosť musí byť sprievodným javom, našej obnovy vo svätom pôste, ku ktorému nás pripravuje svätá Cirkev.

Nedeľa o mýtnikovi a farizejovi - II.

Lk 18, 10-14

Bolo to po druhej svetovej vojne. Na kopci za dedinou sa hrala skupina chlapcov. Naraz jeden zakričal: „Podťe sa pozrieť, čo som našiel!“ Chlapci pribehli a spoločným úsilím vytiahli zo zeme delostrelecký granát. Horlivo ho začali čistiť, rozoberať. Nastal výbuch a ostalo niekoľko roztrhaných tiel.

Jediný granát - povieme si - a také nešťastie. Áno, niekedy stačí jediný hriech, aby zničil naše šťastie, šťastie rodiny a mal ďalekosiahle následky.

Pozrime sa na počiatok ľudských dejín. Tam vidíme počiatok hriechu a jeho následky.

Hriech anjelov. - Akou dôstojnosťou vynikali! Lucifer bol prvý, ktorý odoprel byť poslušným Bohu. Z pýchy. Povedal: Nebudem slúžiť!

Hriech Adamov. - Bol postavený do raja. Všetko zharmonizované. Raj - miesto bez bolesti, bez smrti. Adam mal možnosť ukázať Bohu svoju vernosť ako zástupca ľudského pokolenia: Nejest' z jedného stromu. Nedodržel... Zlobu tohto hriechu vidíme dodnes... Trpí celé ľudstvo. Bieda, trápenie, vojny - to je dôsledok hriechu našich prarodičov... „Nech je prekliata zem pre teba; s námahou sa z nej budeš živiť po všetky dni svojho života. Trnie a bodľáče ti bude rodiť... V pote svojej tváre budeš jest' svoj chlieb...“, čítame na prvých stránkach Svätého písma o následkoch jedného hriechu našich prarodičov (Gn 3, 17-19)..

To sú následky hriechu, ktoré vidíme dodnes... Máme techniku, vedu, ale či naši otcovia sa netrápili? Či sa netrápime my? Koľko potu vyleje roľník, robotník, kým zarobí na chlieb. Pozrime sa do nemocnice. Pohľad na toľkých chorých - to je škola, aby sme si uvedomili, že toto všetko spôsobil hriech.

Preto každý katechizmus učí, že hriech je vedomé a dobrovoľné prestúpenie Božieho zákona. „Hriech je previnenie proti rozumu, proti pravde a proti správne svedomiu. Je to priestupok proti opravdivej láske k Bohu a k blížnemu, zapríčinený zvráteným lipnutím na určitých dobrách. Zraňuje prirodzenosť človeka a narúša ľudskú solidaritu“ (KKC, 1849). Preto už starozákonný múdry Sirach radil, aby sme pred hriechom utekali ako pred hadom (Sir 21, 2). Sv. apoštol Ján vo svojom Zjavení o človekovi, ktorý žije v hriechu, hovorí: „Máš meno, akoby si žil, ale si mŕtvy“ (Zjv 3, 1). Kto teda žije v hriechu, je mŕtvy pre nebo. A aký trestuhodný je taký život, poznáme z toho, že Boh potrestal zlých anjelov, našich prarodičov, a zvlášť z toho, ako mnoho musel trpieť za naše hriechy Boží Syn na kríži.

Hovorí sa, že sv. Blanka svojmu synovi Ľudovítovi, neskoršiemu francúzskemu kráľovi, často pripomínala: „Syn môj, ty vieš, že ťa milujem! A predsa, radšej by som ťa chcela vidieť mŕtveho, než aby som počula, že si sa dopustil ťažkého hriechu.“ Tieto slová svojej matky si Ľudovít vzal k srdcu, verne slúžil Bohu i vlasti a stal sa svätým.

Sv. Františka tri mesiace opatrovala chorého s nákazlivou chorobou. Keď zomrel, chcela ho svojimi rukami uložiť do hrobu. Varovali ju, že sa takto môže ľahko nakaziť. Odpovedala: „Bojím sa iba jednej nákazy: hriechu.“

Na tieto slová pamätajme aj my, keď nás dnešnou nedeľou svätá Cirkev začína pripravovať k vstupu do obdobia svätého pôstu. Aj pre nás platí napomenutie, ktoré starý Tobiáš dal svojmu synovi: „Po všetky dni svojho života pamätaj, syn môj, na Pána a neopováž sa zhrešiť a prestúpiť jeho príkazy“ (Tob 4, 5). Avšak i napriek tomu si uvedomujeme, akí sme slabí, že zlo nerobia len tí druhí. Preto nevolajme farizejsky: „Bože, ďakujem ti, že nie som ako ostatní ľudia: vydierači, nespravodlivci, cudzoložníci...“ (Lk 18, 11). Nie tí druhí, ale ja, my... Pekne je táto myšlienka vyjadrená aj v modernej náboženskej piesni: „Ani sestra, ani brat môj, ale, Pane, ja...“ Áno, nikoho nesúďme, že je hriešnik. Radšej sa pozrime na seba... Vzorom tohto priznania nech nám bude mýtnik z dnešného čítania zo sv.

evanjelia, ktorý v hlbokoj pokore volal: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu“ (Lk 18, 13). Práve preto odišiel z chrámu ospravedlnený.

Nedeľa o márnotrattnom synovi - I.

Lk 15, 11-32

V nedeľu o márnotrattnom synovi nám čítanie zo sv. evanjelia pripomína Božie milosrdenstvo a celú hĺbku Božej dobroty. Podobenstvo o márnotrattnom synovi, ktoré sa číta v túto nedeľu a podľa ktorého má táto nedeľa aj pomenovanie, mohli by sme nazvať aj Podobenstvom o milosrdnom otcovi. Josef Hrbata vo svojej knihe *Perly a chléb* (Rím 1975) uvádza ho ako *Podobenstvo o dobrotivom otcovi a hriešnych synoch* (182, C). To preto, že hlavnou postavou tu nie je márnotrattný syn, ale dobrý otec. Vyjadruje jednu z hlavných právd o nebeskom Otcovi a jeho milosrdenstve.

„Istý človek mal dvoch synov...“ (Lk 15, 11).

Ježiš Kristus vysvetlil Božie milosrdenstvo aj inými podobenstvami. Toto je však vrcholom evanjelia a právom sa považuje za perlu svetovej literatúry. Hovorí, že nebeský Otec vo svojej láske rešpektuje slobodu každého z nás. Nechá nás odísť, blúdiť svetom, vzdialiť sa od neho. Je ale vždy ochotný prijať nás na milosť a všetko odpustiť. Je obrazom návratu každého hriešnika. V ňom mnohí nachádzajú útechu, že Boh prijme každého, ak sa človek vracia.

Posledný súd od J. Anouilha vyjadruje túto myšlienku takto:

Vyvolení stoja pred nebeskou bránou a netrpezlivo čakajú, kým ich vpustia. Chvália sa svojimi zásluhami a sú si istí, že dnu majú rezervované miesta. Naraz ale prebehne správa, že Boh odpustí aj tým druhým. Všetkých zachytil údiv a rozhorčenie. Protestujú, oplakávajú svoje námahy a odriekania. Vybuchnú v kliatbu proti Bohu. V tej chvíli sú však zatratení.

Boh sa dal poznať. Zjavil sa ako ten, kto odpúšťa a oni ho nepoznali... Spomeňme si len na reptajúcich sluhov z podobenstva o robotníkoch vo vinici (Mt 20, 11-12), alebo na staršieho syna z podobenstva o márnotrattnom synovi (Lk 15, 25-32). Len Boh vie urobiť takéto gesto: odpustiť každému. Gesto milosti, radosti, gesto veľkodušnej lásky.

Z podobenstva vieme, že márnotrattný syn si uvedomil svoje biedne postavenie. Rozhodol sa vrátiť k svojmu otcovi a prosíť o odpustenie... Muselo to byť hrozné postavenie, keď sa rozhodol k takémuto činu. S bolesťou sa pozeral na struky, ktoré dostávali žrať ošípané a žiadal si nimi naplniť žalúdok, „ale nik mu ich nedával“ (15,16). Jeho slová: „Koľko nádenníkov u môjho otca má chleba nazvyš, a ja tu hyniem od hladu“ (15, 17), vyjadruje jeho veľké poníženie. Preto sa rozhodol vrátiť sa k otcovi. A čo robí otec? „Ešte bol ďaleko, keď ho zazrel jeho otec, a bolo mu ho ľúto. Pribehol k nemu, hodil sa mu okolo krku a vybozkával ho“ (15, 20). Iste ho očakával, keď ho zazrel. A nič mu nevytýka, nevyhadzuje na oči, ale raduje sa z jeho návratu - on i celý jeho dom.

Jeho otec musel mať veľmi dobré srdce, keď takto privítal svojho strateného márnotrattného syna, keď mu všetko odpustil... Taký je aj Boh k obráteným, ale u každého musí dôjsť k uznaniu svojej vlastnej viny. U každého musí nájsť ochotu k návratu: „Vstanem, pôjdem k otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som...“ (15, 18).

Boh nás vždy čaká, že sa k nemu vrátíme. Je trpezlivý. Nebráni nám odísť a neponáhľa sa s trestom. Ved' človek skoro pozná ako chutí bezbožný život a aké perspektívy beznádeje mu otvára... V dejinách to často dosvedčujú jednotlivci i celé národy.

Zo života sv. Margity Kortonskej vieme, že keď ju Pán navštívil väčšou nežnosťou lásky, ona s úžasom vykrikla: „Pane, či si už zabudol na to, čím som bola? Takto sa mi odplácaš za veľké urážky, ktoré som spôsobila?“ Boh jej odpovedal, že ak ho duša úprimne